

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 1 (3549) 2019 JANUARY – SAUSIO 8 • LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS – LITHUANIAN BI-WEEKLY • www.tevzib.com • Nr. kaina – \$2

2019-ieji metai – atminties kalendoriuje

Lietuvos seimas, skatindamas prisiminti Lietuvos istorijai ir visuomenei svarbius asmenis, įvykius ir paveldą, yra priėmęs nutarimus 2019-uosius metus skelbti:

Lietuvos Nepriklausomybės kovų metais. 2018 metais buvo švenčiama Lietuvos nepriklausomybės atstatymo istorinė data, tačiau kovos už nepriklausomą valstybę išlikimą vyko 1918 m. pabaigoje ir tęsėsi 1919-20-aisiais metais. Seimas siekia priminti Lietuvos savanorių, Lietuvos kariuomenės ir kitų Lietuvos piliečių indėlį nepriklausomybės kovose, ginant ką tik atkurtą Lietuvos valstybę, ir pagerbti visų kovojusiųjų ir žuvusiųjų už nepriklausomybę atminimą.

Gen. Jono Žemaičio-Vytauto metais. Šiomet sukanka 110 metų, kai gimė su sovietų okupacija kovojęs Lietuvos valstybės vadovas, faktiškai vykdęs Lietuvos prezidento pareigas, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos prezidiumo pirmininkas generolas Jonas Žemaitis-Vytautas (1909-1954); taip pat minėsime 1949 m. vasario 16 d. Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Deklaracijos pasirašymo 70-ties

metų sukaktį. Taip pabrėžiama Lietuvos ginkluotojo pasipriešinimo – partizaninio karo svarba kovojant su sovietų okupacija, taip pat Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos, kaip konstitucinės reikšmės dokumento, užtikrinančio Lietuvos valstybės tęstinumą, bei Jono Žemaičio-Vytauto, kaip tuomečio Lietuvos valstybės vadovo, vaidmens reikšmė.

Prezidento Antano Smetonos metais. Šiomet sukanka 100 metų, kai buvo priimta nauja Lietuvos valstybės Laikinosios Konstitucijos Pamatinių Dėsnių redakcija, kuria vadovaujantis buvo išrinktas Lietuvos Tarybos pirmininkas, pirmasis Lietuvos valstybės prezidentas Antanas Smetona (1874-1944).

Kun. Juozo Tumo-Vaižganto metais. 2019 m. bus minimos rašytojo, visuomenės veikėjo kunigo Juozo Tumo-Vaižganto 150-osios gimimo metinės. Kun. Juozas Tumas-Vaižgantas (1869-1933) yra viena iš ryškiausių XX š. pirmos pusės asmenybių, tautinio atgimimo ir moderniosios kultūros reiškėjas, lietuvių prozos klasikas, kritikas ir literatūros istorikas, kurio kūrybinis palikimas yra gausiausias tarp jo meto rašytojų.

Pasaulio lietuvių metais. Šiomet sukanka 70 metų, kai buvo paskelbta Lietuvių charta, kuria įsteigta Pasaulio lietuvių bendruomenė. Jos veikla lietuvių kalbos, istorijos, kultūros, mokslo, paveldo, tradicijų, tautinės tapatybės išsaugojimo srityse prisidėjo prie modernios Lietuvos valstybės kūrimo. Nepaneigiamas ir šios bendruomenės indėlis, atkuriant nepriklausomą Lietuvos valstybę bei jai įsijungiant į Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijas. Šiuo metu užsienyje gyvena apie 1.3 mln. lietuvių ir lietuvių kilmės žmonių.

Šie metai taip pat skirti Šaulių sąjungos 100-mečio, Laikinosios sostinės Kauno, muziko Juozo Naujalio, Žemaitijos, Jėzuitų misijos Lietuvoje, Vietovardžių paminėjimams.

Lietuvos vėliavos pagerbimo iškilmė

Į antrąjį nepriklausomybės šimtmetį su Lietuvos vėliava

Pirmąją 2019-ųjų metų dieną Katedros aikštėje Vilniuje vyko Lietuvos vėliavos iškėlimo Gedimino pilies bokšte 100-ųjų metinių ir Lietuvos vėliavos dienos minėjimas. Jo metu Gedimino pilies bokšte Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino štabo bataliono Garbės sargybos kuopos kariai iškėlė 2019 metų vėliavą. Šiomis tradicinėmis vėliavos iškilmėmis priminama, kad 1919 metų sausio 1 d., Gedimino pilies bokšte trispalvę, kaip laisvos Lietuvos simbolį, pirmą kartą iškėlė Lietuvos savanorių būrys, vadovaujamas Vilniaus miesto komendantas Kazio Škirpos. Deja, pirmą kartą iškelta Lietuvos trispalvė plevėsavo neilgai. 1919 m. sausio 6 d. Vilnių užėmė bolševikai nuo trispalvės nuplėšė geltoną ir žalią spalvas, palikę tik raudoną. Antrą kartą Lietuvos trispalvė suplevėsavo 1920 m. rugpjūčio 26 d., kai į Vilnių sugrįžo Lietuvos

kariuomenė. Tačiau tų pačių metų spalio 9 d. Vilnių užgrobė želigovskininkai, ir lietuviška trispalvė vėl buvo nuplėšta.

Trečią kartą Lietuvos trispalvė iškelta virš Gedimino bokšto 1939 m. spalio 29 d., Lietuvai atgavus Vilnių. Ketvirtą kartą vėliavą Gedimino kalno pilies bokšte 1944 m. balandžio 5 d. iškėlė Lietuvos vietinės rinktinės 306-ojo bataliono kariai savanoriai, vadovaujami pulkininko leitenanto P. Grebliausko. Po to daugiau kaip 4 dešimtmečius vėliavoje buvo likusi tik viena spalva – raudona...

Penktą kartą Lietuvos trispalvė virš Gedimino bokšto iškelta tik 1988 m. spalio 7 d., ir nuo to laiko ji plevėsuoja virš Vilniaus. Valstybinės vėliavos iškėlimo 100-metis pažymėtas spalvų ir šviesų spektakliu Katedros aikštėje.

Inf.

Lietuvos trispalvei – 100 metų

ŠIAME NUMERYJE

- Ar Dievas čia nebegyvena? – 2 psl.
- “Globalios Lietuvos” apdovanojimai – 3 psl.
  - Konferencija “Tilžės akto šimtmečio šviesoje”? – 4, 5 psl.
- Klestinti Klaipėda patraukli naujakuriams – 7 psl.
  - Virginija Craig: apie pasaulį pasakoju spalvomis – 8 psl.

Sausio 6-ąją katalikų pasaulyje Trijų karalių diena užbaigtas kalėdinių švenčių laikotarpis. Pasakojama, kad Betliejuje gimusį kūdikėlį Jėzų aplankė trys karaliai (dar vadinami išminčiais) Kasparas, Melchioras ir Baltazaras. Netikėtai danguje sužibėjusi ryški žvaigždė patvirtino skelbtą pranašystę, jog tokio šviesulio pasirodymas sutaps su Atpirkėjo atėjimu į žemę, ir parodė jiems kelią. Taigi išminčiai nutarė aplankyti Kūdikį ir išrinkę jam dovanas – aukso, smilkalų ir miros – leidosi į kelionę.

Ortodoksų Bažnyčių skyrybos Ukrainoje

Ukrainos ortodoksų bendruomenę pastaruosius 300 metų valdė Maskva. Galiausiai Ukrainos stačiatikiai skilo į tris bendruomenes, kurių didžiausią prižiūrėjo Maskvos patriarchas. Tačiau praėjusių metų spalio mėnesį Konstantinopolio ekumeninis patriarchas Baltramiejus I, laikomas viso pasaulio ortodoksų dvasiniu vadovu, priėmė istorinį sprendimą: panaikino XVII šimtmetyje priimtą savo sprendimą prijungti Kijevo ortodoksų Bažnyčias prie Maskvos ir sutiko pripažinti Ortodoksų Bažnyčios Ukrainoje nepriklausomybę nuo Maskvos patriarchato. Šis sprendimas išprovokavo Maskvos įtūžį ir paskatino Rusijos Ortodoksų Bažnyčią nutraukti visus ryšius su Stambule įsikūrusiu Ekumeniniu patriarchatu. Ekumeninio patriarchato Šventasis Sinodas taip pat sutiko gražinti kanoninį rangą Kijevo patriarchato Ukrainos Ortodoksų Bažnyčios patriarchui Filaretui. Dauguma Ukrainos ortodoksų paprastai istoriškai priklausė Maskvos patriarchatui, o dabar, nepaisant Maskvos perspėjimų, jos gali prisijungti prie naujos Ukrainos Ortodoksų Bažnyčios.

Religinis susiskaldymas Ukrainoje paaštrėjo, Rusijai aneksavus Krymą ir prasidėjus separatistų sukilimui Rytų Ukrainoje, konfliktui, kuris nuo 2014-ųjų pareikalavo daugiau kaip 10 000 žmonių gyvybių. Tada ir sustiprėjo ketinimas steigti vieningą, nepriklausomą Ukrainos ortodoksų Bažnyčią. 2018 m. lapkričio pabaigoje įtampa dar padidėjo, kai Rusijos pasieniečiai apšaudė ir perėmė tris ukrainiečių karo laivus su 24 jūreiviais.

Ukrainoje šiuo metu yra trys ortodoksų Bažnyčios. Didžiausia iš jų yra Maskvos patriarchato Ukrainos Ortodoksų Bažnyčia (MP+UOB), kuri liko Rusijos Ortodoksų Bažnyčios žinioje po Sovietų Sąjungos subyrėjimo. Taip pat yra dvi atsiskyrusios Bažnyčios: dabar

Ekumeninio patriarchato pripažįstama Kijevo patriarchato Ukrainos Ortodoksų Bažnyčia (KP+UOB), vadovaujama patriarcho Filareto, ir mažesnė Ukrainos Autokefalinė Ortodoksų Bažnyčia (UAOB), vadovaujama metropolito Makarijaus.

Rusijos ortodoksų patriarchas Kirilas, kuris yra laikomas tvirtu prezidento Vladimiro Putino sąjungininku, labai stengėsi, kad provokarietiška Ukraina neturėtų nepriklausomos Bažnyčios. Patriarcho Baltramiejaus I, laikomo „pirmuoju tarp lygių“ 300 mln. tikinčiųjų turinčios pasaulinės ortodoksų bendruomenės vadovu, patriarchato sprendimas yra didžiulis smūgis Maskvos dvasiniam autoritetui ortodoksų pasaulyje. Rusijos Ortodoksų Bažnyčia pareiškė, kad nutraukia ryšius su Konstantinopolio patriarchatu ir nepripažins jo sprendimo suteikti Ukrainai teisę turėti savo nepriklausomą Bažnyčią. Šis įvykis laikomas viena didžiausių krizių stačiatikybės istorijoje.

Ortodoksai krikščionys, daugiausia susitelkę Rytuose, apytikriai sudaro apie 70% Ukrainos 44 mln. gyventojų. Po 1991 metais įvykusio sovietų valdymo žlugimo, įvyko pasidalinimas. Graikų apeigų katalikai, kurie išlaikė Rytų ritą ir ištikimybę Romai, ortodoksų vadovų paniekinamai buvo vadinami „unitais“ ir patyrė žiaurių persekiojimų po to, kai jų Bažnyčia buvo uždrausta 1946 m. Kijevo patriarchatas palaikė Ukrainos provokarietiškas aspiracijas. Jo vadovą Filaretą Denisenką Rusijos Bažnyčia paskelbė eretiku 1990 m. Tuo tarpu su Maskva save siejanti Bažnyčia palaikė artimus ryšius su Rusija ir atmetė nepriklausomybės siekius. Įtempta religijos ir geopolitikos sąveika ypač išryškėjo 2017 metų liepą, minint Kijevo Rusios, iš kurios susiformavo dabartinė Rusija ir

Ar Dievas čia nebegyvena?

Popiežiškasis Grigaliaus universitetas praėjusiais metais buvo paskelbęs konkursą, norėdamas išsiaiškinti, kaip geriausiai pritaikomos jau nebeveikiančios šventovės kitiems visuomenės poreikiams. Juo siekta viešinti gerus apleistų šventovių panaudojimo pavyzdžius, nuotraukas skelbiant socialiniuose tinkluose su grotąžyme #NoLongerChurches.

Kadras iš Lietuvos sostinės Šv. Mykolo šventovės, kurioje įsikūręs Bažnytinio paveldo muziejus, pateko tarp 10 gražiausių nuotraukų, nugalėjusių popiežiškojo Grigaliaus universiteto konkurse. Nugalėtojų nuotraukos buvo parodytos ir Romoje vykusioje taptautinėje konferencijoje *Ar Dievas čia nebegyvena? Šventovių atsisakymas ir kitoks panaudojimas: temos ir perspektyvos*. Dalis nebenaudojamų šventovių tampa kultūros, meno cent-

rais, tačiau taip pat ir butais, parduotuvėmis, barais, restoranais, sporto salėmis, sveikatos centrais, diskotekomis, mečetėmis ir net modelių podiumais. Ką galima padaryti, kad būtų išsaugotas, nors dalinai, ypatingas šių vietų orumas ir sakralumo dvelksmas, apie tai buvo kalbama konferencijoje; joje buvo parodyti gerieji pavyzdžiai, tarp jų ir Vilniaus Bažnytinio paveldo muziejus, kam gali tarnauti buvusios šventovių pastatai. **Inf.**

Vilniaus Bažnytinio paveldo muziejus – buvusi Šv. Mykolo šventovė

Ukraina, krikšto 1030-ąsias metines. Tuo tarpu, kai Ukrainos politikai su prezidentu Petro Porošenka priešakyje dalyvavo minėjimuose Kijeve drauge su Filaretu ir kitais atsiskyrusiais vadovais, Rusijos patriarchas Kirilas įvykį pažymėjo Maskvos Raudonojoje aikštėje su prezidentu Vladimiru Putinu, dėkodamas Ukrainos ortodoksams už „drąsą likti ištikimiams“ Maskvai, nepaisant „žmonių giminės priešų“. Nuo tada Porošenka ir kiti Ukrainos politikai rėmė nepriklausomos Bažnyčios

raginimus, kreipdamiesi į ekumeninį Konstantinopolio patriarchą Baltramiejų Stambule. Turėdamas garbės pirmumą tarp kitų 14 svarbiausių pasaulio Ortodoksų Bažnyčių, Baltramiejus tradiciškai teigė savo teisę pripažinti ir patvirtinti naujas Bažnyčias. „Konstantinopolis nesikiša į kitos Bažnyčios reikalus – jis veikia savo kanoninėje erdvėje“, – sakė Getcha Ukrainos naujiųjų agentūrai „Cerkvarium“. – Ukraina jau nebėra Rusijos imperijos ar Sovietų

Konstantinopolio ekumeninis patriarchas Baltramiejus I sausio 6-ąją Stambule vykusios iškilmės metu Ukrainos Ortodoksų Bažnyčios (UOB) vadovui metropolitui Epifanijui (d.) įteikia tomosą (religinį dekretą) dėl UOB atsiskyrimo nuo pavaldumo Maskvos patriarchatui

Sąjungos dalis, o jei dėl beveik 30 metų trukusio padalijimo milijonai žmonių liko atskirti nuo bet kurios kanoninės Bažnyčios, ekumeninis patriarchatas privalo imtis atitinkamų veiksmų.“

Katalikų Bažnyčia į ginčą nesikiša, tvirtindama, kad tai vidinis ortodoksų reikalas.

Parengta pagal Vatikano radijo inf.

TĒVIŠKĒS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, ON L5C 1T3 Canada
Tel. 905 275-4672 • FAX 905 275-4364

El.paštas: redakcija@tevzib.com • www.tevzib.com • Tevskes ziburiai
Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija „Žiburiai“

METINĖ PRENUMERATA:

REGULIARI – \$85 (paprastu paštu), \$135 (1 klasės paštu)

SKAITMENINIS TŽ el. paštu (PDF formate) – \$85

RĒMĒJO – \$105 (paprastu paštu), \$155 (1 klasės paštu)

Į UŽJŪRIUS – \$185 (oro paštu), \$105 (paprastu paštu, Kan. dol.)

JAV – \$105 reguliari, \$125 – rĒmĒjo, \$165 – 1 klasės paštu

JAV prenumeratoriai atsiskaito JAV doleriais.

Redaktorė – Sigina Katkauskaitė, techninė redaktorė – Akvilė Minkevičienė, administratorius – Tomas Trussow.
Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Printed in Canada. ISSN 0040-4063. Return undeliverable Canadian addresses to Circulation Dept. at mailing address above.

We thank the Lithuanian Canadian Foundation for funding the publication of parish news and the American Lithuanian Foundation for its support.

We acknowledge the financial support of the Government of Canada

Canada

“Globalios Lietuvos” apdovanojimai

Gruodžio 27-ąją Vilniuje, valstybinės filharmonijos salėje, surengta iškilminga kasmetinė “Globalios Lietuvos” apdovanojimų iškilmė. Daugiau kaip 400 svečių iš keliasdešimties valstybių susirinko pagerbti įvairiose pasaulio valstybėse dirbančius lietuvius ir su Lietuva susijusius užsienio profesionalus, savo žiniomis, ryšiais, investicijomis ir kitomis iniciatyvomis prisidedančius prie mūsų šalies augimo. “Globalios Lietuvos” apdovanojimus jau septintą kartą rengia tarptautinis tinklas “Global Lithuanian Leaders”, vienijantis daugiau nei 1700 lietuvių profesionalų 56-iose valstybėse. Šiemet šešiose grupėse pristatyti 24 asmenys iš JAV, Izraelio, Kanados, Kinijos, Jungtinių Arabų Emyratų, Estijos, D. Britanijos ir Lietuvos. Už į Lietuvą atvestas investicijas apdovanotas JAV ir Lietuvos technologijų kompanijos “CUJO AI” steigėjas Einaras von Gravrockas. Išmaniają užkardą kurianti bendrovė šiemet pritraukė investiciją iš JAV telekomunikacijų milžinės “Charter Communications”, taip pat neseniai tapo pripažinta apdovanojimuose “Year Glotel Awards 2018”.

Už Lietuvoje įdiegtas tarptautines inovacijas apdovanojimas skirtas Toronto universiteto mokslininkui dr. Artūriui Petroniui. Kanados lietuvis du dešimtmečius bendradarbiauja su Lietuvos mokslininkais, o pernai VU Gamtos mokslų centre įgyvendino paralelinių laboratorijų idėją, kuri sujungė bendriems tyrimams Toronto universiteto ir Vilniaus universiteto

Gudžius, Lietuvos verslo asociacijos Dubajuje įkūrėjas ir prezidentas, „Bloomberg“ Fin-Tech paslaugų pardavimų vadovas. Šiemet Povilas aktyviai prisidėjo, rengiant Lietuvos prezidentės Dalios Grybauskaitės ir Lietuvos verslo delegacijos vizitą Jungtiniuose Arabų Emyratuose, organizavo JAE verslo atstovų vizitą į Lietuvą. Šią nominaciją pristatė verslo teisės biuro „TRINITI“ atstovė Vilija Viešūnaitė.

Užsienio reikalų ministerijos teikimu už viso gyvenimo nuopelnus, apdovanojimas skirtas “Amerikos balso” lietuvių skyriui. “Net ir sunkiausiais sovietų okupacijos metais JAV lietuvių ir JAV vyriausybės pastangomis įkurtas “Amerikos balso” radijo lietuvių skyrius buvo veržlus laisvo žodžio skleidėjas, padaršimas, priminimas, tikras laisvės spindulys, pasiekdavęs už geležinės uždangos įkalintus Lietuvos žmones. Apdovanojimas skiriamas už tai, kad jūsų veikla ilgus metus buvo tuo ypatingu tiltu tarp okupuotoje Lietuvoje ir laisvajame pasaulyje gyvenusių lietuvių”, – pabrėžė Lietuvos užsienio reikalų ministeris Linas Linkevičius.

JAV radijo stoties “Amerikos balsas” bangomis laidos lietuvių kalba pradėtos rengti nuo 1951 metų vasario 16 dienos iš Niujorko ir buvo perduodamos 53-ejus metus (iki 2004 metų.) “Amerikos balso” lietuviškų laidų klausytojai girdėjo daug istorinės reikšmės asmenybių pasisakymų.

URM inf. ir ntrs.

Toronto mokslininkas dr. A. Petronis

Gyvybės mokslų centro mokslininkus naujai įkurtoje VU GMC Epigenominių tyrimų laboratorijoje. Šį apdovanojimą pristatė pagrindinio “Globalios Lietuvos apdovanojimų” rėmėjo “Euroapotheca” valdybos narys Aurimas Martišauskas.

Už verslo ryšių kūrimą įvertintas Povilas

Už veiksmingą bendradarbiavimą su Lietuvos mokslo, verslo įstaigomis “Globalios Lietuvos” apdovanojimai užsienio valstybėse gyvenantys ir dirbantys tautiečiai, kitų valstybių verslo ir mokslo atstovai

Mokslo srityje vieninga sistema

Lietuvos vyriausybė pritarė Švietimo ir mokslo ministerijos siūlymui pereiti prie Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) naudojamo mokslo grupavimo. Tai leis Lietuvos mokslo raidą geriau palyginti kitų valstybių pasiekimais, paskatins tarptautinį bendradarbiavimą, palengvins mokslo statistikos rinkimą. Perėjus prie EBPO sistemos, pagal dabartinį grupavimą biomedicinos mokslo sričiai priklausantys medicinos mokslai bus išskirti į atskirą medicinos ir sveikatos mokslų sritį, o

likusieji biomedicinos mokslai kartu su fiziniiais mokslais bus priskiriami gamtos mokslams.

EBPO mokslo sistemoje, prie kurios pereis Lietuva, išskiriamos šios mokslo sritys: humanitariniai mokslai, socialiniai mokslai, gamtos mokslai, žemės ūkio mokslai, medicinos ir sveikatos mokslai, technologijos mokslai.

Lietuvai tapus EBPO nare, būtina suderinti mokslo sričių klasifikaciją su EBPO. Tai padaryti svarbu, norint turėti tikslius duomenis darant sprendimus dėl mokslo ir inovacijų politikos, taip pat dėl galimybės naudotis patikima mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) duomenų baze.

Inf.

Žinios iš Lietuvos

LAISVĖS PREMIJA PARTIZANAMS

Seimo skiriama Laisvės premija bus įteikta septyniems buvusiems partizanams, kovojusiems prieš sovietų okupaciją. Premija skirta Jonui Čeponiui, Jonui Kadžioniui, Juozui Jakavoniui, Bronislavui Juospaičiui, Vytautui Balsiui, Jonui Abukauskui, Juozui Mociui. Šiuos buvusius laisvės kovų dalyvius, kaip grupę, apdovanojimui pateikė Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio organizacija. Partizaninis karas Baltijos šalyse prasidėjo, kai 1944 metų vasarą sovietų

kariuomenė, išstūmusi nacių okupantus, antrą kartą okupavo Baltijos šalis. Tuomet iškart prasidėjo sovietų represijos, teroras, mobilizacija į sovietų kariuomenę. Ginkluota kova tęsėsi iki 1953 metų. Dešimt metų vykusiam pasipriešinime dalyvavo ne mažiau kaip 50,000 žmonių, o visame pasipriešinimo judėjime kaip pagrindžio organizacijų nariai, rėmėjai dalyvavo apie 100,000 Lietuvos gyventojų. Šiame kare žuvo per 20,000 partizanų ir jų rėmėjų.

METŲ ŽMOGUS

Lietuvos Radijo ir Televizija (LRT) pirmą kartą surengė 2018 Metų apdovanojimų rinkimus, vertindami svarbiausius įvykius Lietuvoje ir labiausiai nusipelnčius visuomenei žmones ar organizacijas. Už reikšmingiausių Metų inicia-

tyvą apdovanojimas įteiktas MO muziejui, o Metų žmogaus vardas teko Danguolei ir Viktorui Butkams, šio muziejaus steigėjams. Svarbiausiu Lietuvos įvykiu pripažintas popiežiaus Pranciškaus apsilankymas Lietuvoje.

KEIČIAMSI ĮSTATYMAI

Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė praėjusiais metais pasirašė Vyriausybės įstatymo ir su juo susijusio Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimus. Jiems įsigaliojus, ministerijų kancleriai taps politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojais, kuriuos į pareigas priima ir iš jų atleidžia ministeris. Prezidentės pasirašytais įstatymais suvienodinama ministerijų kanclerių skyrimo tvarka su vyriausybės ir prezidentūros kanceliarijos kanclerių skyrimo tvarka. Vyriausybės kancleris jau yra politinio pasitikėjimo valstybės tarnautojas. Šiuo

metu ministerijų kancleriai yra ministerijų administracijos vadovai, kurių kaita nepriklauso nuo politinės vadovybės pokyčių. Prezidentė taip pat pasirašė Referendumo įstatymą, kuris leidžia steigti daugiau balsavimo vietų užsienyje. Sudaromos galimybės balsuoti papildomoje balsavimo vietoje užsienyje prie Lietuvos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos. Įstatyme įtvirtinami griežtesni referendumo komisijos narių reputacijos reikalavimai – į komisiją galės būti siūlomas tik nepriekaištingos reputacijos Lietuvos respublikos piliečiai.

KARJEROS GALIMYBĖ V. KUBILIUI

Vyriausybė nusprendė teikti konservatoriaus, buvusio ministerio pirmininko Andriaus Kubiliaus kandidatūrą į Europos tarybos gen. sekretoriaus pareigas. Šios pareigos būtų aukščiausias tarnybos laiptelis, kurį užimtų Lietuvos atstovas. Generalinis sekretorius renkamas penkerių metų terminui balsavimu Europos tarybos parlamentinėje asamblėjoje. Kandidatūrai siūlo Ministerių komitetas iš vienos ar daugiau valstybių-narių vyriausybių

pateiktų pretendentų. A.Kubilius yra opozicinės Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos atstovas Seime ir buvęs šios partijos pirmininkas. A.Kubilius 1999-2000 ir 2008-2012 metais ėjo ministerio pirmininko pareigas. Šiuo metu Europos tarybos generalinio sekretoriaus pareigas eina buvęs Norvegijos premjeras, leiboristas Thorbjornas Jaglandas. Jo antrasis terminas baigiasi 2019-aisiais.

DAUGIAU LIETUVIŲ KALBOS PAMOKŲ

Tautinių mažumų mokyklose, vykdančiose ikimokyklinio ugdymo programą, nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. planuojama skirti ne mažiau kaip 5 valandas per savaitę ugdymui lietuvių kalba. Priešmokyklinio ugdymo programose, kuriose iki šiol buvo skiriamos 4 val. per savaitę lietuvių kalbai, papildomai pridedama 1 valanda. Švietimo ir mokslo ministerijos parengtas projektas stiprina lietuvių kalbos mokymą tautinių mažumų mokyklose, vykdančiose

ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programas. Taip pat siekiama, kad vaikai, kuriems lietuvių kalba nėra gimtoji, kuo anksčiau pradėtų mokytis valstybinės kalbos. Ugdymas lietuvių kalba tautinių mažumų mokyklų ikimokyklinukams prasidėtų nuo 3 metų amžiaus. Daugiau savaitinių valandų, skirtų ugdymui lietuvių kalba turės ir priešmokyklinukai vaikai. Taip vienodinamos sąlygos mokytis valstybinės lietuvių kalbos.

Pagal Lietuvos spaudą parengė Sigina Katkauskaitė

Lietuvos istorinės datos

KONFERENCIJA “TILŽĖS AKTO ŠIMTMEČIO ŠVIESOJE”

Emilija ALGAUDĖ BUKONTIENĖ

2018 m. Lietuva minėjo ne tik atkurtos nepriklausomos valstybės šimto metų jubiliejų, bet ir Tilžės akto šimtmetį, kai buvo priimta Mažosios Lietuvos tautinės tarybos Deklaracija dėl Mažosios Lietuvos prisijungimo prie Didžiosios Lietuvos. Lietuvos seimas 1998 m. priėmė įstatymą, kad lapkričio 30-oji yra Mažosios Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo diena. Ta proga Karaliaučiaus lietuvių bendruomenės pirmininko Sigito Šamborskio pasiūlymu Pagėgiuose surengta konferencija, kurioje dalyvavo lietuviškos veiklos vadovai, Karaliaučiaus krašto lietuvių kalbos ir etnokultūros mokytojai, lietuviškų ansamblių vadovai, gausus būrys svečių.

Didžiosios Lietuvos Nepriklausomybės aktas ir Tilžės Aktas

Konferencijos išvakarėse Pagėgių savivaldybės Vydūno bibliotekoje vyko baigiamasis Vydūno metų renginys. Apžiūrėjome Vydūno portretų parodą. Kintų Vydūno kultūros centro direktorė R. Tarvydienė įdomiai kalbėjo apie Mažąją Lietuvą Vydūno šviesoje, dramaturgo ir režisieriaus kūrybinio gyvenimo kelią. Žiūrėjome D. Bardauskienės Jaunimo teatro studijos pasirodymą apie žymų filosofą, rašytoją, kultūros veikėją, išgirdome daugybę autentiškų Mažosios Lietuvos vietovardžių. Koncertavo Vilniaus mokytojų namų žemaičių folkloro ansamblis „Tyklė“, vadovaujamas Vitalijos Brazaitienės.

Kitą dieną konferencijos dalyviai, vietos gyventojai rinkosi Geležinkelio gatvėje, kur vyko paminklinio ženklo, skirto Lietuvos savanoriams, atidengimo iškilmė. Buvo įamžintas Lietuvos savanorio, kariškio, mažlietuvių išeivijos atstovo Jono Šimkaus ir savanorio iš Panemunės miestelio Jurgio Civinsko atminimas. Iškilmingos Šaulių sąjungos narių ir susirinkusiųjų eitynės patraukė į miesto parką prie skulptūros, skirtos Mažosios Lietuvos susijungimui su Didžiąja Lietuva.

Pagėgių kultūros centro fojė pristatyta paroda *Mažosios Lietuvos sūnūs, Vyties kryžiaus kavalierius Jonas Šimkus*, kuria parengė Martyno Jankaus muziejaus direktorė L. Burzdžiuvienė. Sugiedoti himnai *Tautiška giesmė*, *Lietuviais esame mes gimę*, Karaliaučiaus lietuvių himnas (autorė Rūta Daujotaitė-Leonova). Konferenciją vedė Pagėgių savivaldybės administracijos vyriausioji specialistė kultūrai I. Joškienė ir M. Jankaus muziejaus direktorė Liudvika Burzdžiuvienė.

Pagrindinį pranešimą *Tilžės aktas – Mažosios Lietuvos nepriklausomybės deklaracija (Šimtmečiui paminėti: 1918-2018)* – skaitė enciklopedininkas, Mažosios Lietuvos istorijos žinovas dr. Algirdas Matulevičius. Pranešėjas supažindino su mažlietuvių atsiskyrimo nuo Vokietijos imperijos ir Prūsijos karalystės ištakomis, geopolitine padėtimi po Didžiojo karo, lietuvininkų valdžia – Mažosios Lietuvos tautine taryba, valstybinės reikšmės Tilžės aktu.

Lietuvininkai XIX š. pab. – XX š. pr. buvo blogesnėje nei vokiečiai socialinėje, ekonominėje, teisinėje, religinėje, kultūrinėje padėtyje. Didžiosios Lietuvos lietuviai buvo pavergti Rusijos imperinės valdžios visose gyvenimo srityse. Lietuvininkai turėjo tam tikrą kultūrinę autonomiją, vyko jų tautinis kultūrinis sąjūdis, Mažojoje Lietuvoje buvo leidžiami žurnalai. Lietuvių tautos patriarchui Jonui Basanavičiui buvo kilusi mintis siekti lietuvių tautai laisvės. Martynas Jankus XIX š. antrojoje pusėje pareiškė, kad Mažoji Lietuva norėtų būti suvienyta su Didžiąja Lietuva.

Baigiantis Didžiajam karui, JAV prezidentas Thomas Woodrow Wilson paskelbė 14-os punktų tautų apsisprendimo Deklaraciją: užbaigti Europoje kruvinąjį karą ir užtikrinti pasaulyje taiką. Europoje ėmė formuotis tautinės valstybės. Kol Didžioji Lietuva buvo carinės Rusijos pavergta, tol lietuvininkai neketino jungtis su savo tautiečiais. Kai Lietuvos Taryba (20 narių) paskelbė Vasario 16-osios Aktą, tapo galimas glaudesnis Mažosios ir Didžiosios Lietuvos suartėjimas, juos jungė etnoteritorinis, etnokultūrinis, tautinis bendrumas.

1918 m. kovo 13-14 d.d. Amerikos lietuvių seimas Čikagoje priėmė nutarimą dėl Mažosios ir Didžiosios Lietuvos susijungimo nepriklausomoje Lietuvos valstybėje. Tarp lietuvininkų kilo tautinio išsivadavimo sąjūdis. Lietuvių ir vokiečių kalbomis išleistas Pašaukimas lietuvininkams: „Lietuvininkai!

Pranešimą skaito dr. A. Matulevičius; (ntr. d.) konferencijos dalyviai: pirmoje eilėje dr. M. Purvinas, kun. A. Gauronskas

Įnešamos Didžiosios bei Mažosios Lietuvos ir šaulių sąjungos vėliavos

Pabuskit! Klausykit! Padabokit!“ Jame rašoma: „Viena giminė, viena kalba, viena žemė, viena valdžia – toks turi būti reikalavimas. Tad lietuviška giminė, lietuviška kalba ir lietuviška garbė amžinai gyvuos. Lietuva ant visados tarp palaimos ir bėdos“. Tilžėje susirinkę lietuvių tautinio sąjūdžio veikėjai ir Tautinės komisijos nariai sudarė Prūsų Lietuvos tautinę tarybą, kuri pasivadino Mažosios Lietuvos tautine taryba (MLTT). Jos pirmininku išrinktas Prūsijos landtago deputatas, evangelikų liuteronų kunigas dr. Vilius Gaigalaitis.

Lapkričio 30-oji – viena iš reikšmingiausių, svarbiausių Mažosios Lietuvos istorijoje. Tilžėje susirinkę 24 MLTT nariai paskelbė atsiskyrimo nuo Vokietijos ir prisijungimo prie lietuvių tautos kamieno – prie Lietuvos valstybės Deklaraciją, kitaip vadinamą Tilžės aktu. Kaip ir Vasario 16-osios aktas, jo tekstas trumpas, bet politiškai ir tautiškai prasmingas. Tai testamentas, turintis teisinę galią, istorinę reikšmę dabarčiai. Reikalaujama Mažąją Lietuvą priglauti prie lietuvių tautos kamieno – Didžiosios Lietuvos, jau atkūrusios savo valstybę.

Šį lietuvių tautos valios išreiškimą dar reikėjo įgyvendinti praktiškai, tai buvo itin sudėtinga. Lietuvos delegacija įteikė Paryžiaus taikos konferencijos pirmininkui, Užsienio reikalų ministrui G. Clemenceau Memorandumą, kuriuo prašoma pripažinti Mažąją Lietuvą

Lietuvos valstybei. Lietuvos delegacija laiške sąjungininkų (Antantės šalių) kariuomenės vyriausiajam prancūzų maršalui F. Fochui prašė atiduoti Nemuno žemupį su Klaipėdos uostu.

Pagal taikos sutartį nuo Vokietijos ir jos Rytų Prūsijos provincijos atskirta tik lietuviškiausia Mažosios Lietuvos šiaurinė dalis, pavadinta Klaipėdos kraštu, vienintelis Lietuvos išėjimas į Baltijos jūrą. Tačiau Antantės blokas Klaipėdos kraštą pavedė administruoti Prancūzijai, kuri buvo Lenkijos sąjungininkė ir gynėja. Lenkija pretendavo į Klaipėdos kraštą, ypač į uostą. Tuo buvo nepatenkinti ne tik krašto lietuvininkai ir vokiečiai, bet ir pati Vokietija, todėl vyko smarki diplomatinė kova.

1922 m. gruodžio 22 d. iš MLTT narių sudarytas Vyriausiasis Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas, jo pirmininkas Martynas Jankus buvo vienas iš sukilimo Klaipėdos krašte organizatorių ir koordinatorių. Lietuvos prezidentas Antanas Smetona sukilimo išvakarėse rašė: „Didžiosios ir Mažosios Lietuvos lietuviai tuojau privalo veiksmu įrodyti, jog lenkiškas Antantės nusistatymas nebus jokių būdu priimtas. Tad Dievui padedant ginkime tai, kas mums ir mūsų vaikams gerą ateitį lemia.“

1923 m. sausio 7 d. Vyriausiasis Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas Atsišaukime į pagalbą pakvietė Lietuvos šaulius.

Nukelta į 5-ą psl.

Apie planetos gyventojus: šiandien ir ateityje

Gyventojų informacijos biuras (Population Reference Bureau) 2018 m. paskelbė naujausią informaciją apie pasaulio gyventojus. Ataskaitoje teigiama, kad pasaulinis vidutinis gimstamumo rodiklis (vidutinis gimimų skaičius moteriai per jos gyvenimą) yra 2.4. Šis dydis pastaraisiais dešimtmečiais mažėjo. Didžiausias vidutinis gimstamumo rodiklis yra Nigerijoje (7.2), Čade (6.4) ir Kongo respublikoje (6.3), mažiausias – Pietų Korėjoje (1.1), Singapūre (1.2) ir Taivane (1.2). Ataskaitoje teigiama, kad iki 2050 metų pasaulio gyventojų skaičius pasieks 9.9 bln. gyventojų, t.y., lyginant su dabartiniais 7.6 bln., šis skaičius padidės 2.3 bln. arba 29%. Bet nereikia pamiršti, kad spėjimai gali neišpildyti, nes gyventojų skaičiaus kitimą lemia įvairūs veiksniai. Yra ir kitokių paskaičiavimų: kai kurie statistikos stebėtojai tvirtina, kad pasaulio gyventojų augimo tempai iki 2100 m. turėtų sustoti ar netgi pradėti mažėti.

Remiantis spėjimais, Afrikoje iki 2050 metų gyventojų

jų daugiau nei padvigubės ir pasieks 2.6 bln. gyventojų. Spėjama, kad iki šios datos Azijos gyventojų skaičius pasieks 5.3 bln. žmonių, Okeanijos (įskaitant Australiją ir Naująją Zelandiją) gyventojų skaičius išaugs nuo 41 iki 64 mln. gyventojų. Šiaurės ir Pietų Amerikoje gyventojų turėtų pagausėti nuo 1 iki 1.2 bln. gyventojų.

Numatoma, kad iki 2050 m. Europos (įskaitant visą Rusiją) gyventojų skaičius sumažės nuo 746 iki 730 mln. Skaiciuojama, kad 2050 m. 38 valstybių gyventojų skaičius bus mažesnis nei yra dabar. Žvelgiant absoliučiais skaičiais, labiausiai turėtų sumažėti Kinijoje (apie 50 mln.), taip pat – Japonijoje (25 mln.) ir Rusijoje (9.4 mln.). Tuo tarpu didžiausias procentinis mažėjimas numatomas Rumunijoje (23%).

Pasaulio gyventojai ir toliau sens dėl to, kad gims mažiau kūdikių, o žmonės gyvens ilgiau. Pranašaujama, kad 2050 m. 82 valstybėse bent penktadalį gyventojų sudarys 65 metų ir vyresni asmenys. Šiomet tokia padėtis yra try-

likoje valstybių.

Ši gyventojų skaičiaus ir senėjimo analizė reiškia, kad daugelis valstybių turi nedelsiant spręsti pagyvenusių žmonių medicinos ir ilgalaikės priežiūros poreikius, investuoti į jaunimo gerovę ir ateities galimybes bei rūpintis darbingų žmonių mažėjimu. Senstanti visuomenė įvairiais būdais daro įtaką ekonomikai. Valstybėms, turinčioms didelį gimstamumą ir vaikų priklausomybę, sudėtinga vystyti ir panaudoti savo jaunų žmonių kapitalą. Tai būdinga Afrikos valstybėms. Tokios šalys taip pat pasižymi didesne emigracija, emigruojantys jų gyventojai užima tuščias darbo vietas kitose valstybėse.

Parengta pagal "The latest worldwide fertility rate"

KONFERENCIJA "TILŽĖS AKTO ŠIMTMEČIO ŠVIESOJE"

Atkelta iš 4-o psl.

Tai buvo oficialus pretekstas į Klaipėdos kraštą pasiųsti šaulius ir civiliais drabužiais perrengtus Lietuvos kariuomenės kariškius – savanorius. Sukilo ir aktyviausieji lietuviai (kovėsi ir lakūnas kapitonas Steponas Darius).

Sausio 9 d. Šilutėje Vyriausiasis Mažosios Lietuvos gelbėjimo komitetas paskelbė Manifestą, kad vokiškoji Klaipėdos Direktoja (vykdymoji valdžia) paleidžiama, o krašto valdžią perima VMLGK. Po laimėto 1923 m. sausio 10-15 d.d. vykusio sukilimo prieš Prancūzijos okupaciją o VMLGK sušaukė Šilutės seimą, kuriame dalyvavo net 120 delegatų. Jie priėmė Deklaraciją, kuria išreikštas Klaipėdos krašto gyventojų noras susijungti su lietuvių tautos kamieniu. Klaipėdos kraštas vėliau autonomijos teisėmis buvo prijungtas prie Lietuvos valstybės. Teisiškai tai padaryta pagal Klaipėdos krašto Konvenciją. Remiantis jos priedu – Klaipėdos krašto statutu Klaipėdos krašte nustatyta autonomijos jurisdikcija. Taip mažlietuvių ir didžlietuvių pastangomis šiaurinė Mažosios Lietuvos dalis susijungė su atkurtos Lietuvos valstybe. Mažosios Lietuvos pagrindinė dalis – Karaliaučiaus kraštas, deja, liko Vokietijos sudėtyje. M. Jankus rašė:

*Valdė mus kryžėiviai, lenkai,
Valdė mus visokie stonai.
Šiandien viršus mūsų rankose,
Šiandien mes lietuviai ponai.*

Taip apie Klaipėdos sukilimą, Tilžės aktą ir jo reikšmę kalbėjo dr. A. Matulevičius.

Pagėgių krašto Garbės pilietis, Mažosios Lietuvos paveldo tyrėjas dr. Martynas Purvinas pažymėjo, kad lapkričio 30-oji – ypatinga diena, neveltui ji švenčiama Pagėgiuose, kurie buvo laikomi Tilžės priemiesčiu. Dr. M. Purvinas dėkojo organizatoriams, pagerbusiems Tilžės akto šimtmetį.

Rasos Šimkutės, majoro Jono Šimkaus gimini-

naitės, pranešimo tema – *Lietuviniško tirtvėbė. Majorą Joną Šimką prisimenant*. Rasa pasakojo apie J. Šimkaus gyvenimą ir veiklą. Jis gimė Tilžės apskrityje, Vydutaičių kaime, mirė Detroite (JAV). Tarnavo vokiečių kariuomenėje, vėliau stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, gavo leitenanto laipsnį. Dalyvavo LR Nepriklausomybės kovose su lenkais ir bolševikais. Į atsargą išėjo, turėdamas majoro laipsnį. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, po penkerių metų išvyko į Detroitą. Veikė lietuvių šaulių sąjungoje, prisidėjo prie evangelikų liuteronų veiklos. Apdovanotas LR Vyties kryžiaus, Gedimino ordinu, medaliais.

Pranešėja susirinkusiųjų Šimkų giminės vardu padėkojo Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje Centro valdybos nariui Ernestui Lukoševičiui ir visiems, prisidėjusiems prie J. Šimkaus ir J. Civinsko atminimo įamžinimo.

Dr. Milda Janiūnaitė kalbėjo apie Jurgį Gerulį, mokslininką, garsųjį pasaulio baltistą, gimusį Ragainės apskrityje, Jogauduose. Studijavo Karaliaučiaus ir Berlyno universitetuose, apsigynė daktaro disertaciją apie prūsiškus Sembos vietovardžius, Kaune išleido M. Mažvydo raštus. Tai Karaliaučiaus universiteto profesorius, rektorius. Kaip žmogus prieštarą, tragiško likimo asmenybė, dalyvavo abiejuose pasauliniuose karuose.

Konferencijos metu vyko šventinis teletiltas tarp Tilžės akto šimtmečio paminėjimo Pagėgiuose ir Šilutėje. Mažosios Lietuvos lietuviybės puoselėtojams buvo įteikti Tilžės akto šimtmečiui sukurti atminimo medaliai. Apie lietuviybės puoselėjimą kalbėjo Karaliaučiaus krašto kunigas kanauninkas Anupras Gauronskis ir padėkojo už gautą apdovanojimą. Kitą dieną Pagėgiuose Šv. Kryžiaus šventovėje buvo aukojamos Mišios už Mažąją Lietuvą.

Prienų rajono Želkūnų bendruomenės centro mėgėjų teatras „Veidrodis“ (vadovas Jonas Grabauskas) konferencijos dalyviams parodė Vydūno komediją „Numanė“, kurioje atsispindi lietuvių ir vokiečių santykiai, kritikuojamas lietuvių nutautėjimas.

(straipsnis sutrumpintas)

Kanados įvykių apžvalga

NAUJŪJŲ METŲ SVEIKINIMAS

Kanados ministras pirmininkas Justin Trudeau, sveikindamas Kanados gyventojus Naujųjų metų proga, priminė tai, kuo galima džiaugtis žengiant į 2019-uosius metus. Kanadoje šiuo metu nedarbo skaičiai yra žemiausi per 40 metų. Naujoji NAFTA sutartis yra daug žadanti verslui ir darbų kokybei. Kanadoje vykusiame G7 susitikime nutarta skirti \$3.8 bln. krizinėje padėtyje esančių moterų ir mergaičių švietimui. Taip pat sukurta projektas Ocean Plastics sutarčiai, pagal

kurią bus stengiamasi švarinti jūrų vandenį.

Smulkiajam verslui nuo sausio 1 d. taikomas jungtinis federacinio-provincinio-teritorinio pajamų mokesčio vidurkis, siekiantis 12.2%, pats mažiausias iš visų G7 valstybių. Bus taikomos finansinės baudmės dėl oro taršos, stengiantis mažinti oro taršą ir klimato kaitą.

Šie metai bus lemtingi Kanados vadovui ruošiantis rinkimams, kurie vyks 2019 m. spalio mėnesį.

AUTOMOBILIŲ GAMYBOS SUNKUMAI

Automobilių pramonės pastarųjų metų žlugimas Ontario provincijoje dar kartą pasireiškė *General Motors* 2018 m. sprendimu uždaryti įmonę Oshawa mieste. Gamyba sumažėjo per 2017 metų sausio-spalio mėnesius nuo 80,000 iki 47,500 per tą patį 2018 metų laikotarpį. GM tikisi sutaupyti \$6 milijonus dolerių šios ir dar septynių įmonių uždarymui, stengiantis didesnę dėmesį skirti rinkoje populiariams SUV ir "Crossover" automobiliams bei būsimiems elektriniams automobiliams.

Ontario provincijoje veikia 8 gamyklos (2 GM, 2 Toyota,

1 Honda, 2 Fiat Chrysler ir 1 Ford), kuriose dirba 140,000 darbininkų. Tai antra Kanadoje tokio dydžio pramonė, tačiau gamyba yra sumažėjusi nuo 3 milijonų automobilių 1999 metais iki vos 2 milijonų. Dalis gamyklų išsikėlė į mažiau apmokamo darbo sritis kaip Meksika ir JAV pietines valstijas.

Unifor darbo unija, atstovaujanti 2,600 darbininkams, kurie bus atleisti iki šių metų pabaigos, priešinosi Oshawa gamyklos uždarymui. Tačiau GM tikisi išleisti pusę darbininkų į pensiją, o kitiems teiks lengvatas kitokių darbų apmokymams.

MOKESČIŲ PAKEITIMAI

Naujieji 2019 metai atneša federacinių mokesčių srities pakeitimų, kurie paveiks beveik visus Kanados gyventojus ir smulkųjį verslą. Pirmiausia bus padidinti CPP – pensijų plano mokesčiai, atskaitomi nuo atlyginimų. Kasmetiniai padidiniai bus taikomi iš viso penkerius metus, stengiantis apmokėti pensijų plano "tobulinimus".

Kiti numatomi pakeitimai nedarbo draudimo mokesčių srityje. Šis mokeskis sumažės keturiais centais šimtui dolerių uždarbio. Smulkaus verslo mokeskis sumažės vienu

nuošimčiu, iki 9%. Mažiausią atlyginimą gaunantys darbuotojai galės prašyti didesnių priemonių (Canada Workers Benefit), tačiau jų negaus iki 2020 metų.

Federacinės vyriausybės nauja "carbon pricing" sistema įsigalios visose provincijose, kuriose tokios tvarkos dar nėra, o tai padidins iškastinio kuro kainą jau šių metų balandį. Konservatorių vadovas Andrew Scheer tikisi šį klausimą kelti rengiantis federaciniams rinkimams šių metų spalio mėnesį.

TARP DVIJŲ MILŽINŲ

Kanada atsirado keblioje padėtyje, kai 2018 m. gruodžio 1 d. į Vankuverį atvyko kiniečių *Huawei* telekomunikacijų bendrovės finansinių reikalų vadovė Meng Wanzhou. Ji yra kaltinama verslo sandoriais su Iranu, prasižengiant JAV draudimams prieš šią valstybę, todėl pagal Kanados sutartį su JAV ji buvo sulaukyta Vankuverio oro uoste. Paleista už \$10 mln. dolerių užstatą, ji gyvena viename iš dviejų savo turimų brangių namų tame mieste, kur ją saugoja Kanados RCMP policija, o taip pat

ir Kinijos saugumo agentai.

Iškilo abejonių dėl Meng Wanzhou suėmimo, nes Kinija jau kerštingai sulaukė du kanadiečius – verslininką Michael Spavor ir buvusį diplomatą Michael Kovrig Kinijoje. Kanados pareigūnai atšaukė numatytą prekybos misiją ir gali paskelbti perspėjimą dėl kelionių į Kiniją. Turizmo ministrė Melanie Jolie atidėjo savo numatytą kelionę į tą valstybę, o RCMP policija svarsto, ar rengti planuojamus tarptautinius mokymus Kinijoje.

Parengta pagal Kanados spaudą

JAV

R.Bartkaus "Sodai" Niujorke

Praėjusių metų gruodžio 17 dieną septynių mėnesių kelionę per JAV miestus Niujorke baigė žinomo lietuvių menininko Ray Bartkaus aliuminio ir šviesos instaliacija „Sodai“. Ši Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui skirtą meno kūrinį niujorkiečiai ir miesto svečiai galėjo apžiūrėti iki sausio 4 d. Federacinių rūmų memorialiniame muziejuje, įsikūrusiame garsiajame Wall Street rajone.

Savo instaliacijai R. Bartkus ieškojo tradicinės meno formos, kurią galėtų šiuolaikiškai ir savaip perkurti. „Tyrinėjau įvairius lietuvių tautinius raštus ir ornamentus, tačiau galų gale apsisostojau ties sodais. Jie yra abstraktūs, juos galima nesunkiai didinti. Be to, yra mobilūs – pasakojo menininkas. Instaliacijai sukurti panaudoti aliuminio strypai ir LED lempučių juostos. Per septynis šių metų mėnesius instaliacija „Sodai“ pristatyta skirtinguose JAV miestuose: istorinėje Vašingtono traukinių stotyje, Čikagos viešojoje bibliotekoje, Filadelfijos Kimmel meno centre ir Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke. Paskutine instaliacijos stotele tapo Niujorko Federacinių rūmų memorialinis muziejus, JAV esantis ypatinga vieta, nes čia 1789 metais prisiekė pirmasis JAV prezidentas George Washington.

Instaliaciją „Sodai“ Federacinių rūmų memorialiniame muziejuje atidariusi laikinai LR generalinio konsulo pareigas einanti Gitana Skripkaitė savo sveikinimo žodyje pažymėjo, kad „Sodai“ sujungia senąsias tradicijas ir technologijas, simbolizuoja praėjusį Lietuvos šimtmetį ir naujo modernaus šimtmečio pradžią. Renginio muzikinę programą atliko Niujorke gyvenanti lietuvių džiazo dainininkė Simona Minns, kuri lietuviško tautinio instrumento – kanklių – skambesį dažnai pina su džiazo elementais. „Pasirinkau atlikti dvi dainas – vieną Leonard Cohen *Hallelujah*, nes jo seneliai kilę iš Lietuvos, o kitą – lietuvišką sutartinę *Turėja liepa*. Šią sutartinę dainavau, įpindama džiazo elementų. Norėjau pateikti tradicinę muziką moderniai, taip pat kaip Ray Bartkus „Sodus“, – sakė džiazo dainininkė.

Į „Sodų“ atidarymo iškilimą atvyko Niujorko meno atstovai, vietos verslininkai, šiame mieste reziduojantys diplomatai, JAV lietuvių bendruomenės nariai. Federacinių rūmų

Ray Bartkaus "Sodais" galėjo pasigėrėti ir Kimmel meno centro Filadelfijoje lankytojai

memorialinis muziejus yra viena iš lankomiausių Niujorko istorinių vietų. Tad tikimasi, kad per šias savaites R. Bartkaus instaliaciją galėjo pamatyti mažiausiai 6,000 žmonių. Po to „Sodai“ trumpam nutūps Baltimorės tarptautiniame oro uoste, iš kur iškeliaus į Lietuvą ir taps naujojo modernaus meno muziejaus MO Vilniuje nuolatinės parodos dalimi.

D.Vitkutė

VASAGA, ON

Kūčios Vasagoje

Praėjusių metų gruodžio 15 d., po Mišių Gerojo Ganytojo šventovėje, visi rinkosi į valgyklą švęsti KLB Vasagos apylinkės suruoštas Kūčias. Salė buvo šventiškai papuošta kalėdine eglute ir žvakėmis. Elena Namikienė pradėjo vakarą, pasveikindama visus atvykusius į tradicinę Kūčių

Klebonas N.Šmerauskas ir (d.) viešnia iš Lietuvos dr. I.Gudauskienė

D.Garbaliuskienė uždega atminimo žvakutę a.a. L. Garbaliuskui; V.White uždega žvakę a.a. B.White atminimui K.Poškaus ntrs.

TALKA
CREDIT UNION LIMITED

KREDITO KOOPERATYVAS LTD

www.talka.ca 830 Main St. E, Hamilton, ON L8M 1L6
Tel. 905 544-7125 Fax 905 544-7126

SAŠKAITOS	PASKOLOS
Taupomoji sąskaita 0.25%	Asmeninės nuo 3.60%
Čekių sąskaita iki 0.25%	Nekiln. turto 1 metų 3.35%
	Nekiln. turto 5 metų 3.85%
INDĖLIAI	TFSA, RRSP ir RRIF
90 dienų indėliai 1.00%	Kintančios 0.75%
180 dienų indėliai 1.00%	1 m. term. indėliai 2.30%
1 m. term. indėliai 2.30%	2 m. term. indėliai 2.45%
2 m. term. indėliai 2.45%	3 m. term. indėliai 2.65%
3 m. term. indėliai 2.65%	4 m. term. indėliai 2.80%
4 m. term. indėliai 2.80%	5 m. term. indėliai 3.00%
5 m. term. indėliai 3.00%	

AKTYVAI VIRŠ 140 MILIJONŲ DOLERIŲ

0% Sekite kasdieninę informaciją apie nuošimčius TALKOJE

2017 metais nariams
IŠMOKĖJOME

Papildomų palūkanų santaupoms **12%**

Įskaitant

TFSA, RRSP ir RRIF

Nuolaidų skolininkams **6%**

- Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai
- Narių santaupos apdraustos DICO iki \$250,000.00 sumos draudimu

DARBO VALANDOS

Pirmadieniais, antradieniais, ketvirtadieniais - 9 v.r. - 5 v.p.p.
Trečiadieniais - 9 v.r. - 1 v.p.p.,
Penktadieniais - 9 v.r. - 7 v.v.
Šeštadieniais - 9 v.r. - 12 v.p.p.

vakariene. Ji priminė, kad Kūčios yra vienybės vakaras, sujungiantis žmonių širdis, palinkėjo, kad Kūčių žvakučių liepsnose sudegtų visi vargai bei rūpesčiai ir šv.Kalėdos atneštų laimę ir džiaugsmą į kiekvieno namus.

KLB Vasagos apylinkės pirmininkė Rūta Poškienė pasveikino visus narius ir svečius, angliškai paaiškindama apie Kūčias nekalbantiems lietuviškai. Ji paaiškino apie obuolio ir paplotėlių reikšmę. Kastytis Batūra kvietė iš anksto paskirtus narius uždegti 7 žvakutes 2018 m. Vasagoje mirusiems šeimų nariams.

Klebonas Nerijus kvietė Ričardą Punkrį perskaityti Evangeliją pagal Luką ir sukalbėjo maldą. Prieš vakariene visi laužė vienas nuo kito paplotėlius, linkėdami sveikatos ir laimės. Susėdę valgė 12 tradicinių valgių, vaišinosi sausainiais bei pyragaičiais. Svarbiausia – visus jungė šventiška nuotaika. Po vakarienes Rūta kvietė visus traukti šiaudą iš po staltiesės, ištraukusiam ilgiausią teko dovanėlė. Po kavutės ir pyragaičių visi susikabino rankomis ir, baigdami vakarą, sugiedojo *Lietuva, brangi*.

Už sėkmingą vakarą – tradicinę Kūčių vakariene, reikia padėkoti Jūrutei ir Kastyčiui Batūroms, Joanai ir Romui Dudoms, Loretai Kongats, Elenai Namikienei, Rūtai ir Kęstučiui Poškams, Ričardui Punkriui, Angelei Šalvaitytei, Aldonai Šimonėlienei, Linai Šimonėlienei, Antanui Samsonui, Antanui Svirpliui, Vidai ir klebonui Nerijui Šmerauskui.

E.Namikienė

Klaipėdos miesto istorija permaininga ir nelengva. Daugelį šimtmečių buvusi atplėšta nuo Lietuvos, valdoma svetimųjų, tik 1923 metų sausio 15 dieną buvo prijungta prie Didžiosios Lietuvos, kad netrukus ir vėl keliems dešimtmečiams taptų kitos valstybės grobiu.

Šiandieninė Klaipėda – vienintelis Lietuvos jūrų uostas, patrauklus turistams ir čia atvykstantiems gyventi miestas, svarbus Vakarų Lietuvos kultūros centras.

Šiandieninė Klaipėda

Klestinti Klaipėda patraukli naujakuriams

Nuo 2011 m. Lietuvos savivaldybių veikla yra vertinama pagal gyventojams ir verslui svarbiausias sritis, kuriose sprendimus priima savivaldybės. Remiantis 2017 m. duomenimis, 5 didžiųjų savivaldybių vertinimo rezultatai tokie: 1. Klaipėdos m., 2. Vilniaus m., 3. Šiaulių m., 4. Kauno m., 5. Panevėžio m.

Klaipėdos miesto savivaldybės veikla sulaukė geriausio įvertinimo daugelyje sričių. Maža skola, mažiau ilgalaikių bedarbių, mažesni žemės mokesčiai – tai keletas Klaipėdos stiprybių, kurias išskiria Lietuvos laisvosios rinkos institutas, paskelbęs Lietuvos savivaldybių vertinimo rezultatus ir uostamiestį pripažinęs pirmaujančiu. Klaipėda taip pat turi mažiausią socialinę pašalpą gaunančių gyventojų dalį, (tik 0.7%, Vilniuje – 1.1%). Klaipėda, lyginant su pajamomis, turi itin mažą išskolinimo lygį, siekiantį 10.4%, o Vilnius – net 79%. Vertinta gyventojų dalis, kuri gauna būsto kompensaciją, taip pat, vertinamas ir savivaldybės valdymo išlaidos, tai yra, kiek kainuoja išlaikyti administraciją. Klaipėdos savivaldybė geba dirbti su mažiausia išlaidų suma valdymui. Palanki Klaipėdoje ir mokesstinė aplinka. Štai vidutinė verslo liudijimo kaina yra 204 eurai, tuo metu Vilniuje – 561 euras. Nekilnojamojo turto mokestis uostamiestyje siekia 0.8%, o sostinėje – 1%.

Buvo vertinami ir 54 mažųjų savivaldybių darbo rezultatai. Į geriausiųjų penketuką atrinktos šios savivaldybės: 1. Klaipėdos r., 2. Kauno r., 3-4. Palanga ir Druskininkai, 5. Mažeikių r.

Šis Lietuvos laisvosios rinkos instituto rengiamas savivaldybių vertinimas laimėjo svarbų „Templeton Freedom Award“ (JAV) apdovanojimą. Tarptautinis apdovanojimas kasmet teikiamas organizacijoms už jų indėlį, skatinant konkurenciją ir žmogaus veiklumą. Pagal Lietuvos laisvosios rinkos instituto parengtą

metodologiją savivaldybės vertinamos Vengrijoje, Gruzijoje, Bosnijoje ir Hercegovinoje, Kenijoje, rengiamasi Latvijoje. **Inf.**

Albatrosas (skulpt. R.Midvikis). Paminklas žuvusiems jūreiviams ir paskendusiams laivams

Klaipėdos Danės krantinė; (d.) Klaipėdos universitetas

Prisikėlimo
Kredito Kooperatyvas

*Mūsų tikslas ne pelnas,
bet sąžiningas patarnavimas*

Tel. 416-532-3400
www.rpcul.com

GIC INDĖLIAI (Pelno padalinimas netaikomas)		SĄSKAITOS	
1 metų "cashable"	1.90%	Taupomoji sąskaita	0.75%
1 metų	2.30%	Čekių sąskaita - iki	0.25%
2 metų	2.45%	Amerikos dol. sąsk.	0.30%
3 metų	2.65%	Amerikos dol. GIC	0.70%
4 metų	2.80%	1 metų term. ind.	0.70%
5 metų	3.00%		
RRSP, RRIF pensijų fondai TFSA neapmokestinama taupomoji sąskaita		SUTEIKIAME	
TFSA atviras, kintantis	1.50%	Studentų paskolas nuo	5.10%
RRSP ir RRIF atviras, kintantis	1.50%	Asmenines paskolas nuo	6.60%
1 metų	2.30%	Sutarties paskolas nuo	8.10%
2 metų	2.45%		
3 metų	2.65%	NEKILNOJAMO TURTO PASKOLAS	
4 metų	2.80%	Su nekintančiu nuošimčiu	
5 metų	3.00%	1 metų	3.75%
		2 metų	3.85%
		3 metų	3.85%
		4 metų	4.10%
		5 metų	4.25%
		Uždaras su kintančiu nuošimčiu	4.00%
		Atviras su kintančiu nuošimčiu 1, 2, 3 metų	4.75%
		Ribotą kreditą su nekilnojamo turto užstatu	4.60%

MŪSŲ ADRESAS		Darbo laikas:	
3 Resurrection Road Toronto, ON M9A 5G1 Nemok. tel. 1-877-525-RCUL (7285) Tel. 416-532-3400, fax 416-532-4816		Pirm., antr., treč. Ketvirtadieniais Penktadieniais Šeštadieniais Sekmadieniais	9:30 - 4:00 9:30 - 8:00 9:30 - 7:00 9:00 - 1:00 8:30 - 12:30
ANAPILYJE		Darbo laikas:	
2185 Stavebank Rd. Mississauga, ON L5C 1T3 Tel. 905-566-0006		Ketvirtadieniais Sekmadieniais	12:00 - 7:00 9:30 - 12:30

Šventinis pasiūlymas

14 MĖNESIŲ

GIC 2.80%

TIK NAUJIEMS ĮNAŠAMS

*pasiūlymas galioja ir TFSA, RRSP ir RRIF investicijoms

Indėliai apdrausti iki \$250,000

*Normos gali būti keičiamos be įspėjimo, bet kuriuo metu

Waterside DENTAL **9th Line DENTAL**

Dr. Gintarė Sungailienė

(905) 271 7171 1252 Hurontario St. Mississauga, L5G 3H3 www.watersidedental.ca

(905) 785 3900 3945 Doug Leavens Blvd. Mississauga, L5N 0A5 www.9thlinedental.ca

Virginija Craig: apie pasaulį pasakoju spalvomis

Virginija Craig, Vilniaus dailės akademijoje įgijusi dizainerio ir dailininko specialybę, yra dirbusi įvairiose vaizduojamojo meno srityse: animacijos, restauravimo, tekstilės, scenografijos srityje. Pastaruoju metu, gyvendama Otavoje, moko vaikus, suaugusius ir studentus. Šalia pedagoginio darbo, visuomeninės veiklos Virginija neretai, pagauta įsimenančio krastovaizdžio ar gėlės grožio, ima į rankas teptuką ir vėliau padovanoja drobėje ar akvarelėje sustabdytą akimirką: sodrias rudenėjančių laukų spalvas, jūros pakrantės ramybę, jaudumu dvelkiantį išraiškingą natiurmortą ar abstraktų paveikslą. Kiek kitokios Virginijos nuotraukos. Jos žvilgsnis moka pastebėti ir atspindėti nuotraukoje netikėtai pasikartojančių, atrodytų, nelabai patrauklių pramoninių formų ritmą, namų šiuolaikinės architektūros linijas ar jų stiklo langų žaismą, atkreipia žvilgsnį į mus supančios gamtos vaizdus: kuklų tarp žalių lapų slypintį trilapį žiedelį ar išraiškingą žalios varlytės žvilgsnį, lietingos miesto gatvės vaizdą ar įsimenančią gatvės muzikanto veidą.

Virginijos tapybos darbai buvo pristatyti Otavos, Prince Edward rajono, Gananoque dailės parodose, jungtinėse Kanados lietuvių menininkų parodose, jos paveikslus ir nuotraukas galima atrasti tinklalapyje www.virginijacraig.ca

“Pasaulis toks gražus, todėl mene reikia atspindėti jo grožį, nesvarbu kokiais būdais ir metodais, ir dalintis su kitais”, savo tinklalapyje rašo Virginija.

Tėviškės žiburių paprašyta VIRGINIJA CRAIG mielai pasidalijo savo mintimis apie savo kelią į tapybos ir fotografijos pasaulį, atsakė į klausimus.

Iš kur atsirado potraukis vaizduojamajam menui: šeimoje ar pati atradai savo norą perteikti pasaulio matymą spalvomis, o vėliau ir fotografijoje?

– Mūsų šeimoje profesionalių dailininkų iki manęs nebuvo. Buvo mėgstančių kurti gražius dalykus ar sugebančių nupiešti portretą. Aš irgi mėgau piešti, tapyti, lipdyti, daryti, megzti visokius daiktus, augalus ir gyvūnus taip, kaip man buvo gražu. Naudojau visokias medžiagas, kokios man atrodė tinkamos tam projektui. O fotografija susidomėjau dėl greitumo. Kartais pamatau ką nors labai gražaus, ypatingo, kas trunka tik akimirka, ir nėra laiko tai nupiešti ar nupatyti su visomis svarbiomis detalėmis. Fotografija irgi vizualinis menas, tik kitokia technika. Čia irgi naudojamos tos pačios priemonės-kompozicija, spalva, šviesa, linija ir t.t.

Koks buvo pirmasis paveikslas, kurį nutapiusi buvai patenkinta ir supratai, kad tai bus pasirinktoji profesinė kryptis?

– Pirmą kartą tikrai pajutau meno, kaip emocinės komunikacijos priemonės galią, būdama studente. Man buvo labai liūdna, bet pasipasakoti niekam ne-

norėjau. O čia dar dėstytojas tokį visą plastikinį šaltą natiurmortą sudėjo. Na, ir tapiau aš tą natiurmortą nelaiminga. Čia priėjo kolega, pažiūrėjo ir tiksliai nusakė nuotaiką, atsispindėjusią mano paveiksle. Tada aš ir pajutau, kad menas gali perduoti informaciją, kurią žodžiais sunku nusakyti. Spalva yra viena iš galingiausių išraiškos priemonių.

Kas paskatina imtis teptuko, kada renkiesi akvarelę ir kada aliejinius dažus? Ar pieši eskizus ar tapai iš atminties?

– Pasaulis yra spalvotas. Kam atsisakyti spalvų? Anksčiau daugiau naudojau aliejinius dažus dėl jų intensyvumo, skaidrumo, bet tai ir labai lėtas darbas – reikia laukti porą dienų, kol išdžius, kad galėčiau toliau tapyti. Akvarelę naudoju rečiau, kai jaučiu, kad akvarelė geriau išreikš mano sumanymą ir mintis.

Dabar daugiau tapau su akrilinais dažais – jie turi intensyvumo ir skaidrumo, kaip ir aliejiniai dažai, bet džiušta daug greičiau. Darau nuotraukas ir eskizus, o paskui iš tos surinktos medžiagos kuriu savo kompoziciją.

Dvi gana skirtingos meno rūšys: tapyba, reikalaujanti susikaupimo ir kruopštaus darbo prie tapomos drobės, ir fotografija, kurioje svarbu greitai pagauti norimą akimirką ar pastebėti ypatingą

reiškinį bei formų grožį. Kuri iš jų savo išraiškos galimybėmis Tau artimesnė?

– Fotografija irgi yra vizualinis menas, tik kitokia technika. Čia taip pat naudojamos tos pačios priemonės – kompozicija, spalva, šviesa, linija ir t.t. Fotografija irgi reikalauja susikaupimo, kaip ir tapyba, tik kartais galimybė “pagauti” norimą vaizdą trunka tik kelias akimirkas, todėl reikia galvoti greitai, veikti greitai ir dar truputį sėkmės. Neturiu pastovios “artimiausios” technikos. Viskas priklauso nuo projekto, nuo idėjos, kokia priemonė geriau tinka sumanymui išreikšti.

Koks mėgstamiausias dailininkas ar dailės srovė?

– Man svarbiausia, kad meno kūrinys kalba, išreiškia idėją, jausmą. Ar tai būtų realistiškas, ar abstraktus kūrinys, ar daiktas – ne taip svarbu.

Beveik visi vaikai mėgsta piešti, bet vėliau tik nedaugelis iš jų renkasi dailę, dažniau atiduoda

Natiurmortas su kriaušėmis

Žiemos saulėlydis. Aliejus

Princas. Iš nuotraukų serijos; (d.) Statybos ritmai

Architektūrinis motyvas

pirmenybę sportui ar muzikai. Ką duoda artimesnė pažintis su dailė kiekvienam iš mūsų, kodėl svarbu ugdyti šį pomėgį?

– Dailė, kaip ir visas menas, yra komunikacijos būdas, kuris gali išreikšti jausmus, idėjas, kurių žodžiai negali išreikšti. Išvystyti sugebėjimą išsakyti save per dailę, vizualinį meną ir pajusti, “perskaityti” kito menininko kūrinį, tai tarsi išmokti dar vieną kalbą, kuria gali išreikšti tai, ko žodžiais neišsakyti.

Ačiū už pasidalijimą savo mintimis ir kūrinių nuotraukomis.

El. paštu susirašinėjo S.Katkauskaitė

TECHNIKOS NAUJOVĖS DABAR IR NETOLIMOJE ATEITYJE

Dar prieš kelis šimtmečius kelionės po vandeniu, skrydžiai lėktuvu ar tuo labiau į kosmosą buvo laikomi ne kuo kitu, o fantastika. Prancūzų autorių Žiulj Verną galime vadinti ne tik rašytoju, bet ir pranašu, nes technologijos, aprašomos jo knygoje, anksčiau laikytos tik kūrybiškais pramanais.

Tačiau mokslininkai į priekį juda labai greitai ir kasdien pristato vertų dėmesio naujovių ir idėjų. Kurios iš jų labiausiai pakeitė žmonių gyvenimus, nors dar mūsų senelių vaikystėje būtų atrodžiusios absurdiškai?

„Technologijos tobulėja taip sparčiai, kad net ne visada paprasta suspėti prie jų prisitaikyti. Kita vertus, naujovės ne tik palengvina kasdienį gyvenimą, bet ir leidžia daug lengviau pasisavinti ir valdyti informaciją, pasitelkti naujausias technologijas net mokyimo procese. Šiais laikais jau nebeužtenka tik koja kojoni eiti su naujovėmis – turime nuspėti, kokie nauji sprendimai veiks ateityje, kad ateitis neužkluptų pernelyg netikėtai“, – teigia Eglė Tamelytė, skaitmeninių įrankių pristatymo ir pedagogų kompetencijų ugdymo programos „Samsung Mokykla ateičiai“ vadovė.

Tad kurie išradimai ir technologinės naujovės labiausiai pakeitė ar greitai pakeis žmonių gyvenimą?

1. Belaidis internetas visoje planetoje

Dar neseniai ieškodami atsakymų į klausimus ar rašydami mokyklinį esė, žmonės turėjo vartyti enciklopedijų puslapius, o šandien bet kokios žinios jau akimirksniu pasiekiamos naudojantis internetu. Kai kurios kompanijos užsibrėžusios į kosmosą paleisti tūkstančius palydovų, kurie padengtų mūsų planetą Wi-Fi ryšiu ir internetas taptų prieinamas visiems. Be to, pastaraisiais metais vis daugiau kalbama ir apie penktos kartos interneto ryšį – 5G – kuris bus dešimtimis kartų greitesnis. Visa tai leis tarpusavyje „susidraugauti“ vis didesniame kiekiu išmaniųjų prietaisų, kas supaprastins tiek mūsų darbo, tiek buities reikalus.

2. Naktiniai pokalbiai su šaldytuvu

Šiuolaikiniai žmonės – išlepinti patogumu, todėl kartais dėl nuolatinio skubėjimo, vairavimo, užimtų rankų ir begalės kitų priežasčių, naudotis išmaniaisiais įrenginiais vis dar keblu. Dėl to mokslininkai bei technologijų gamintojai stengiasi, kad gyvenimas ilgainiui taptų dar patogesnis, o jų kuriami prietaisai – veiksmingesni. Jau dabar yra prietaisų, kurie atpažįsta balso komandas ir dėl dirbtinio intelekto gali išsiminti vartotojų įpročius. Tikimasi, kad ateityje taps įprasta kalbėtis su savo automobiliais, šaldytuvais, lempomis ir daugeliu kitų prietaisų tiek namuose, tiek už jų ribų.

3. Privalomi akiniai ir puikiai matantiems

Galime įsivaizduoti, kaip atrodo atomas, bet neįmanoma iš tikrųjų jo pamatyti. Tokią galimybę mums jau suteikia virtualios realybės įranga, galinti nukelti mus ten, kur patiems nukeliauti sunku arba netgi neįmanoma. Dabar specialius virtualios realybės akinius gali įsigyti ko ne kiekvienas, o tiek edukacinio, tiek pramoginio turinio pasiūla nuolat auga.

4. Žodynus keičiančios ausinės

Net ir mokėdami kelias užsienio kalbas, bendraudami su žmonėmis iš svetur ar skaitydami užsienio, literatūrą bet kokiu atveju susiduriama su kalbos barjeru. Tačiau įsivaizduokite pasaulį, kuriame tibetietis be kalbos kursų suprastų brazilą, ir atvirkščiai. Mokslininkų teigimu – netrukus tai bus įmanoma. Naudojantis ausinėmis, be vargo suprasite bet kokia kalba šnekantį užsienio gyventoją, ir kiekvienas žodis į jūsų ausis bus išverstas realiuoju laiku – būtent tada, kai žodis sakomas.

5. Mintis skaitančios paieškos sistemos

Jei išmanieji akiniai ir ausinės nebestebina, tai toks prietaisas turėtų. Jau dabar speciali mokslininkų sukurta įranga gali reaguoti į žmonių smegenų impulsus ir taip vykdyti tam tikras komandas. Mokslininkai teigia, kad ateityje šios technologijos bus dar labiau išvystytos. Įsivaizduokite, kad vien tik dėvint kepurę, vaikščiojant paupiu ir pradėjus svarstyti apie upės gylį teisingas atsakymas po kelių sekundžių jums padiktuojamas per ausines.

„Ateityje mūsų laukia dar daugiau naudingų skaitmeninių įrankių ir technologijų, kurios įvairiapusisškai palengvins žmonių komunikaciją ir informacijos paiešką. Lengva prieiga prie žinių yra bene vertingiausia mokslininkų dovana pasauliui – tai padeda judėti į priekį ir ruošti ateities kartas dar didesniems pasiekimams“, – sako „Samsung Mokykla ateičiai“ vadovė. Inf.

2018-ųjų Metų žodis Oxford žodyne

Koks vienas žodis geriausiai nusako praėjusius 2018-uosius metus? Oxford žodynas nusprendė, kad tas žodis yra **toksiška** („Toxic“). Leidykla „Oxford University Press“ stebi anglų kalbos pokyčius ir kasmet išrenka tų metų nuotaiką geriausiai apibūdinantį žodį. Leidyklos kalbos tyrėjai paskelbė, kad žodis **toksiškas** virto „svaiginančiu epitetu labiausiai aptarinėtoms metų temoms“. Žmonės jį vartojo ne vien tiesiogine reikšme, bet ir santykiams, politikai, įpročiams nusakyti. Šis žodis buvo išrinktas iš kelių trumpajame sąraše atsidūrusių žodžių, tarp kurių buvo **miglos pūtimas** („Gas-lighting“), reiškiantis „manipuliavimą žmogumi, psichologinėmis priemonėmis priverčiant jį priimti neteisingą realybės vaizdą ar suabejoti savo paties sveiku protu“. Žodis kilo iš Patrick Hamilton pjesės „Dujų šviesa“ („Gas-

light“) pavadinimo. Trumpajame sąraše buvo ir **skriejimas orbita** („Orbiting“), reiškiantis „staigų pasitraukimą iš tiesioginio bendravimo su žmogumi, toliau stebint ir kartais reaguojant į jo veiklą socialinėje žiniasklaidoje“. Pernai Oxford žodynas metų žodžiu buvo paskelbęs **jaunimo drebėjimą** („Youthquake“), kuriuo pripažįstama vadinamosios tūkstantmečio kartos galia. Internetinėje rašyboje populiarios santrumpos, kaip **OMG** – posakio „Oh, my God“ (O, Dieve mano) santrauka pateko į Oxford žodyną kartu su tokiomis internete paplitusiomis santrumpomis, kaip **IMHO** („in my humble opinion“ – mano kuklia nuomone), **BFF** („Best friends forever“ – geriausi draugai amžinai) ir **LOL** („Laughing out loud“ – mirštu iš juoko). Žodyne tvirtinama, kad posakis **OMG** pirmą kartą buvo panaudotas 1917 metais asmeniniame laiške, o **LOL** anksčiau turėjo kitą reikšmę ir reiškė pagyvenusią moterį („Little old lady“ – senutė).

Inf.

3.30%

3 metų GIC*

3.10%

1 metų GIC*

*Tik Naujiems Įnašams

TAUPOMOJI SĄSKAITA	INVESTICINĖ SĄSKAITA
RRSP ir RRIF PENSIJŲ FONDAI RESP (Mokslų taupomoji sąskaita) TFSA (Neapmokestinama taupomoji sąskaita)	GIC INDĖLIAI (Pelno padalinimas netaikomas)
Kasdieniųjų kintamųjų palūkanų	1 metų 2.20% 2 metų 2.35% 3 metų 2.50% 4 metų 2.75% 5 metų 3.00%
PASKOLŲ NUOŠIMČIAI	RIBOTAS KREDITAS SU NEKILNOJAMO TURTO UŽSTATU 4.35% ir aukščiau
NEKILNOJAMO TURTO PASKOLOS Atviras, kintamųjų palūkanų 4.20% 5 metų uždarytas, kintamųjų palūkanų 3.70% 1 metų pastovių palūkanų, atviras 3.89% 1 metų 3.69% 2 metų 3.79% 3 metų 3.89% 4 metų 3.99% 5 metų 4.09%	 PARAMA www.parama.ca Visi pateikti nuošimčiai gali būti keičiami be įspėjimo
Komerčinės kredito paskolos suteikiamos pagal pareikalavimą	

PACE LAW FIRM
THE LEGAL EXPERTS

ADVOKATAS

Algis S. PACEVIČIUS PACE, B.Sc., LL.B.

- Ieškinių dėl žalos, atsirandančios ryšium su kūno sužalojimu
- Imigracija į Kanadą
- Testamentai ir įgaliojimai

- Palikimų administravimas
- Nekilnojamo turto sandoriai
- Konsultacijos Lietuvos respublikos įstatymų klausimais

NAUJAS 300 The East Mall, 5th Floor, Toronto, ON M9B 6B7
ADRESAS Tel. 416 236-3060 • Fax 416 236-1809
Tinklapis www.pacelawfirm.com El. paštas alpace@pacelawfirm.com

TEIRAUKITĖS PAS MUS!
affiliated

RIČARDAS ir RIMA DREŠERIAI
Affiliated Insurance Management Inc.

- ▶ visos draudimo paslaugos – namų, automobilio, komercinės, gyvybės
- ▶ konkurencinės kainos – pritaikysime planą Jūsų reikmėms
- ▶ dėmesingas patarnavimas, lietuviškai arba angliškai

905-845-4201 • 1-888-384-4444

www.affiliatedinsurance.ca • [rickd@affiliatedinsurance.ca](mailto:rnickd@affiliatedinsurance.ca)
 344 Lakeshore Road E., Suite A, Oakville, ON L6J 1J6

Naujienos apie Lietuvą ir lietuvius, lietuviškų organizacijų skelbimai mūsų tinklalapyje

www.teviz.com

NETEKOME DAINININKĒS

A. a. Mirga Bendoraitienė

Su vėlaus rudens paskutinėmis dienomis liūdesio skraistė apgaubė Kanados Londone (ON) veiklios, smarkios ir dainingos bendruomenės narės a. a. Mirgos BENDORAITIENĖS palydėjimą amžinybėn 2018 m. gruodžio 5 d.

Mirga Šulcaitė gimė Latvijoje 1931 m. vasario 21 d. Jaunutė apleido 1944-

aisiais savo "tėviju" Latviją, karo audrų ir vėjų nublokšta tolimon Australijon. Ten likimo suvesti apsikeitė žiedais su gabiu lietuviu Juozu Bendoraičiu, ir jau penkiese (su Lili, Regina, Diana) 1959 pasiekė Londoną. Mirga, laisvai kalbanti lietuviškai, Londono lietuvių bendruomenėje įsijungė darban choriniu, solo ir duetais dainavimu... sulig džiugios 2017 Lietuvių dienos Otavoje iki paskutinio atodūsiu. Dailiai savo rankomis įsikūrusi, sulaukė dukros Mary Ellen ir Jono. Bendoraičių sodyboje, esančioje už miesto, dažnomis progomis skambėjo lietuviškos dainos, džiugiai visiems bendraujant. "Pašvaistės" kasetiniuose įrašuose "Gintarai pabiro" ir "Širdies dainoje" liko jos duetinis balsas su Gražina ir choristais. Choro "Pašvaistė" mažutis likutis, deja, dar labiau sumažėjo. Neskambės Mirgos viltingi, vis pakartojami užklausimai: "kada ir kur bus XI išeivijos Dainų šventė?".

Kai neliks dainorių, kviečiančių "Paklausyk širdies"...

Edmundas Petrauskas, London, ON

Mirga (treč. iš k.) su Londono "Pašvaistės" choro dainininkais

Londono "Pašvaistė" lietuvių išeivijos IX Dainų šventėje, Hershey Centre, Mississauga. Centre – Mirga Bendoraitienė

MOKSLININKŲ POŽIŪRIS

Užmaršumas – gera ar bloga savybė?

Tikriausiai blogai jaučiatės dėl tokios savo savybės? Tačiau mokslas padarė nuostabų atradimą apie užmaršius žmones, kuris pakeis jūsų požiūrį į jūsų pačių atmintį. Pasirodo, užmaršumas nėra tokia bloga savybė, rašoma indie100.com. „Neuron“ paskelbtas tyrimas parodė, kad užmaršumas yra

intelektu forma, kadangi tai parodo, kad jūsų smegenys susitelkusios tik į svarbius dalykus. Paul Franklands ir Blakes Richard iš Toronto universiteto atliko tyrimą ir pamatė, kad žmonėms, bandantiems prisiminti viską, sudėtingiau priimti svarbius sprendimus. B.Richards: „Svarbu, kad

smegenys pamirštų nesvarbias detales ir susitelktų į dalykus, padedančius priimti svarbius sprendimus. Visi žavimės žmogumi, kuris įveikia visus „Trivial Pursuit“ lygius arba laimi „Jeopardy“ žaidimą, tačiau tiesa tokia, kad evoliucija mūsų atmintį suformavo ne tam, kad laimėtumėme žaidimą, tačiau tam, kad priimtumėme protingus sprendimus.“ Geriausia atmintį turintys žmonės ilgainiui pamiršta detales, kurios jiems nebereikalingos. Tad jei pamiršote nuorodas į naują restoraną, tikriausiai taip atsitiko todėl, kad yra svarbesnių dalykų... tiesiogine to žodžio

prasme.

Kitas būdas nagrinėti tyrimo rezultatus yra terminas „duomenų konkurencija“. Jei prisimenate viską, jums bus sunku susitelkti ir priimti sprendimus, kadangi jūsų galvoje yra labai daug konkuruojančių informacijos. Labai protingas žmogus „ištrina“ informaciją, kuri jo smegenims tiesiog nebereikalinga, o dėl to yra lengviau mąstyti ir priimti sprendimus. Kadangi dabar informacija yra pasiekama vieno klavišo paspaudimu, nelabai verta saugoti visą nereikalingą informaciją savo galvoje, nebent norite kažkam

padaryti išpūdį. B.Richards papildo: „Užuot saugojusios visą nereikalingą informaciją, kurią gali saugoti mūsų telefonai, mūsų smegenys padaro vietas iš tiesų svarbiems prisiminimams.“ Tokia išvada buvo padaryta po to, kai mokslininkai tyrinėjo duomenis apie atminties netekimą ir smegenų veiklą tiek žmonėse, tiek gyvūnuose. Jie pamatė, kad protas, sugebantis senus prisiminimus pakeisti naujais, galėjo greitai prisitaikyti prie naujų aplinkybių, ir jam nespainiojo sena, iš tiesų klaidinga ir nereikalinga informacija.

Inf.

AUKOS Tėviškės žiburiams

• A. a. Onos Senkuvienės atminimui Vida White Tėviškės žiburiams aukojo \$40.

Turner & Porter
L Aidotuvijų Namai

OVER A CENTURY OF SERVICE
1874

TORONTE, ETOBICOKE
ir MISSISSAUGOJE

SMITH MONUMENT CO. LTD
(nuo 1919 metų)

- ▲ Gaminame paminklus, bronzines plokštes, atminimo lenteles.
- ▲ Puošiame lietuviškais ornamentais pagal klientų pageidavimus.
- ▲ Patarnaujame lietuviams daugiau kaip 20 metų.
- ▲ Garantuojame aukščiausios kokybės darbą.

Skambinti tel. (416) 769-0674

Adresas: 349 Weston Road
(tarp Eglinton ir St. Clair)
Toronto, Ontario M6N 3P7

MARLATT FUNERAL HOMES

Marlatt laidotuvių namai jau daug metų
teikia aukštos kokybės paslaugas
erdviose patalpose

Mes jaučiamės naudingi galėdami ir
toliau teikti paslaugas

HAMILTONO LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

615 Main Street East
Hamilton 528-6303

195 King Street West
Dundas 627-7452

Labdaros fondo direktorių tarybos pirmininkė J. Kavaliauskienė ir Labdaros fondo direktorių taryba maloniai praneša, kad nuo 2019 m. sausio 21 d. Toronto lietuvių slaugos namų „Labdara“ administratorės pareigas perims LAURA PUTERYTĖ.

Laura yra įsigijusi bakalauro laipsnį slaugymo srityje Nipissing universitete. Pastaruoju metu ėjo gyventojų slaugos priežiūros direktorės (Resident Care Director) pareigas 180 lovų turinčiuose senelių namuose Thornhill, Ontario. Trejetą metų Laura dirbo su „Doctors Without Borders“ organizacija įvairiose pasaulio šalyse. Dar anksčiau septynerius metus ji dirbo slaugytoja Toronto University Health Network (UHN) ligoninėse. Jos įvairialypė slaugymo bei vadybininkės patirtis Laurą gerai paruošė naujoms pareigoms „Labdaroje“.

Sveikiname ir linkime sėkmės Laurai naujose pareigose!

Kalėdinė šventė „Labdaroje“

Toronto „Labdaros“ slaugos namuose praėjusių metų gruodžio 5 d. buvo surengta kalėdinė šventė visiems savanoriams. Tai lietuvių bendruomenės žmonės, kurie atranda laiko ir lanko slaugos namų gyventojus, skaito jiems laikraščius ar knygas, žaidžia šaškėmis ar šachmatais, dainuoja ar gieda trečiadienio

Mišiose, dirba Bingo žaidime, rinkdami lėšas slaugos namams, Labdaros fondo valdybos nariai, kurie rūpinasi slaugos namų gerove, ir daugelis kitų. Tarp savanorių Emilija Puterytė ir jos šuo Ellie, visada laukiami „Labdaroje“. Ellie yra apmokyta pagal St. John's pagalbos programą gyvūnams ir pripažinta teisėta pagalbininke lankant žmones. „Labdaros“ savanoriams vadovauja Nerijus Augutis, norintys prisijungti prie jų kviečiami rašyti el. paštu LabdaraVolunteering@gmail.com.

Kalėdinėje šventėje visi savanoriai

TRUMPOS LINKSMOS ISTORIJOS

VIETOJE GAIDŽIO

Vairuotojas ateina pas kaimo gyventoją su pinigine rankoje.

– Aš ką tik suvažinėjau jūsų gaidį, – sako jis. – Noriu atlyginti nuostolį.

– Gerai, – atsako gaidžio savininkas. – Ateikite giedoti rytoj ketvirtą valandą ryto.

VAŽIUOJA STOGAIS

Kalbasi dvi moterys:

– Vakar mačiau, kaip autobusas vos neužvažiavo ant kaminkrėčio.

– Vaje, jau ir stogais autobusai važiuoja!

GREITOJI PAGALBA

– Girdėjau, baigė pirmosios pagalbos kursus? – Baigiau, o

ką? – Dabar gali padėti kiekvienam, kuris į tave kreipsis? – Žinoma! – Paskolink man šimtinę...

GERIAUSIAS GYDYTOJAS

– Neliūdėkite madam. Atminkite, laikas – geriausias gydytojas.

– Taip, bet jis labai blogas kosmetologas.

SĖKMINGA OPERACIJA

– Du veterinarai operavo

dramblį. Baigęs darbą, vienas pavargęs apsižvalgo aplinkui. – Atrodo, viduje neužmiršome jokio instrumento. Beje, o kur mūsų medicinos sesutė?

APIE AMŽIŲ

Per muzikos pamoką mokytojas klausia mokinį: – Koks seniausias muzikos instrumentas? – Akordeonas, – atsako mokinys. – Kodėl taip manai? – Jis turi daugiausia raukšlių...

SKRYBĖLAITĖ AR PAŽYMIAI

Vakare į virtuvę įbėga išsigandęs Kurtas. – Grįžta tėtis, – jis sako mamai. – Ką pirmiausia jam parodysime – tavo naują skrybėlaitę ar mano pažymius?!

Kalėdų ir Naujųjų metų švenčių proga sveikinimus ir linkėjimus visiems neblėstančios Betliejaus šviesos, gausios Dievo palaimos ir geriausios sėkmės 2019-aisiais atsiuntė DANUTĖ STAŠKEVIČIENĖ, Chambly, QC, ir STASĖ NARUŠEVIČIENĖ, Chambly, QC.

ANAPILIO AUKOS

• Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: \$1,000 – NN; \$100 – V. Gaputienė.

• A.a. Elenos Bersėnienės atminimui aukojo: po \$100 –

V. Bersėnas, Z. Bersėnas-Cers, S. ir S. Balzekai, Butrimų šeima, V. Kairienė, B. Tamošiūnienė; po \$50 – A. ir K. Gapučiai, D. Gaputis, \$30 – V. Zubrickienė.

Sutton
Sutton West Realty Inc.
300-5415 Dundas St. W
Toronto, ON M9B 1B5

LINA TAYLOR
Sales Representative

Jei galvojate pirkti ar parduoti namą ar butą, skambinkite ir aš mielai jums padėsiu

Tel. 416-574-4717 (nesiojamas)
416-236-6000 (įstaigos)

Lina-Taylor@hotmail.com
www.suttonwestrealty.com

Kanados Lietuvių
Lithuanian Canadian
1 Resurrection Rd. Toronto ON M9A 5G1

Fondas
Foundation
Tel: 416-239-9889
klfondas@on.aibn.com

ORGANIZACIJOS ĮTEIKITE 2019 PRAŠYMUS IKI VASARIO 16 D.

Remkime lietuviybės veiklą ir išlaikymą!
Prisiminkime mūsų fondą gyvybės draudimuose,
bei savo testamentuose.
KLF pastoviai remia Tėviškės žiburius

Įnašams išrašome pakvitavimus pajamų mokesčių sumažinimui

Padėsiu parduoti ar nupirkti namą ar butą

Mielai ir sąžiningai patarnausiu

JURGIS KULIEŠIUS M.Eng.,

Jerzy Kulesza
Sales Representative
Sutton West Realty Inc.,
416.236.6000

kuleza@sympatico.ca
kulezahomes.com

Tel. tiesiogiai:
416.568.1604

LEDAS
REFRIGERATION

Air Conditioning & Heating

Oro vėsinimo ir šildymo sistemų
PATIKRINIMAS • IŠVALYMAS • PAKEITIMAS

Skambinti **R. Jareckui**
Tel. **416-825-3328**

ROYAL LEPAGE

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavas

Toronto, ON

416-762-8255, 416-616-1600 (cell)

email: lina@kuliavas.com

website: www.LinaKuliavas.com

MARGUTIS PARCELS

48 Hamptonbrook Dr., Toronto, ON, M9P 1A1

PARCELS TO LITHUANIA

For FREE pick up in your area call VIKTOR at
Tel. (416) 233-4601

For pick up in Wasaga call PETRAS at
Tel. (905) 383-1650

OR EMAIL to: pysanka.inc@gmail.com

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Siūlome spalvotą skaitmeninį laikraštį el. paštu jo išleidimo dieną

